

Spotkanie Ombudsmanów Grupy Wyszehradzkiej

7-9 września 2009 r., Białowieża

Z inicjatywy ombudsmana Słowacji, na wzór spotkania prezydentów z 1991 r. w węgierskim mieście Wyszehrad, od 2004 r. odbywają się spotkania Ombudsmanów Grupy Wyszehradzkiej. Już zatem od pięciu lat ombudsmani tej części Europy prowadzą wzajemną współpracę w dziedzinie praw człowieka o charakterze zarówno roboczym, towarzyskim jak i przyjacielskim. Dotychczas spotkania grupy zostały zorganizowane czterokrotnie: w Wysokich Tatrach na Słowacji w 2004 r., w Budapeszcie w 2005 r., w Brnie w 2006 r. oraz w ubiegłym roku w Bratysławie. Po raz pierwszy zatem spotkanie Ombudsmanów Grupy Wyszehradzkiej ma miejsce w Polsce, w Białowieży, stolicy wpisanej na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO - Puszczy Białowieskiej.

Od 2004 r. tematem spotkań grupy są najistotniejsze problemy pojawiające się w trakcie prowadzonej przez środkowoeuropejskich ombudsmanów działalności na rzecz ochrony praw człowieka i obywatela. Spotkania stanowią cenną okazję do wymiany doświadczeń związanych z tą działalnością, często mimo sąsiedzkiego położenia odmiennych w każdym z czterech państw. Celami grupy są zacieśnienie wzajemnych stosunków, pogłębianie współpracy, wymiana informacji oraz wspólne rozwiązywanie lokalnych problemów. Grupa Wyszehradzka stanowi również forum dyskusji

nad kształtem oraz praktyką działania instytucji ombudsmana w Europie Środkowej.

Podczas tegorocznego spotkania poruszone zostaną przede wszystkim tematy ściśle związane z ochroną praw człowieka. Wspólnym dla każdego państwa członka Grupy Wyszehradziej jest zagadnienie ekonomicznych barier w dostępie do wymiaru sprawiedliwości oraz możliwości korzystania z profesjonalnie świadczonych usług prawnych. W tym kontekście znaczenia nabiera odpowiedni kształt pomocy prawnej dla obywateli i cudzoziemców, a także metod i jakości udzielania informacji zarówno przez agencje państwowe oraz ombudsmanów. Punktem wyjścia dla rozważań w tej dziedzinie powinno być założenie, że tylko właściwie poinformowana osoba może w skuteczny sposób dochodzić swoich praw, a szeroko rozumiane prawo do sądu przysługuje jednostkom niezależnie od ich sytuacji materialnej.

Celem spotkania w Białowieży jest również dyskusja oraz wymiana doświadczeń związanych z modelami instytucji ombudsmana funkcjonującymi w poszczególnych państwach. Asumpt do szerokiej debaty w tym zakresie dały m.in. warsztaty prowadzone podczas obrad IX Światowej Konferencji Międzynarodowego Instytutu Ombudsmana, w których miałem przyjemność uczestniczyć w czerwcu bieżącego roku w Sztokholmie. Słusznie w Szwecji ombudsmani z całego świata zwrócili uwagę na istotność odpowiednich relacji pomiędzy parlamentem a ombudsmanem oraz potrzebę zapewnienia niezależności tego urzędu od władzy wykonawczej. Niemniej jednak, na

kompleksową analizę zasługuje także problem finansowej niezależności ombudsmana. Kwestia ta nabrała szczególnego znaczenia w sytuacji kryzysu gospodarczego, stanowiącego wspólny problem współczesnych państw. Nie można bowiem dopuścić do tego, żeby cięcia budżetowe spowodowały zmniejszenie standardów ochrony praw człowieka.

Mam nadzieję, że miejsce obrad będzie sprzyjać dyskusji na przedstawione tematy. Nie jest ono bowiem przypadkowe. Naturalny charakter Puszczy Białowiejskiej, oddalonej od miejskiego zgiełku i pośpiechu, oraz wielokulturowa, a często i tragiczna historia tych obszarów, skłania do refleksji na temat znaczenia oraz kierunków rozwoju praw człowieka. Znajdujemy się na terenie gdzie od historycznych czasów osiedlali się Polacy, Litwini, Białorusini, Rosjanie i Niemcy. Jest to miejsce słynące z intensywnych działań partyzanckich zarówno podczas XIX-wiecznych powstań narodowych, jak i II wojny światowej. Obszary te chronione już nawet w 1538 r. prawami króla Zygmunta I Starego, mimo swojej burzliwej historii pozostały wspólnym naturalnym dziedzictwem Europy.

Sesje tematyczne spotkania ombudsmanów Grupy Wyszehradzkiej

7–9 września 2009 r. – Białowieża

- „Prawo do pomocy prawnej i informacji prawnej (sądowej i pozasądowej)”,
- ”Ekonomiczne bariery w dostępie do wymiaru sprawiedliwości i sposoby ich usuwania”,
- „Relacje pomiędzy parlamentem a ombudsmanem”,
- „Finansowa niezależność ombudsmana”

Uczestnicy spotkania Ombudsmanów Grupy Wyszehradzkiej

7-9 września 2009 r., Białowieża

- **Pan Dr Janusz Kochanowski** - Rzecznik Praw Obywatelskich,
- **Pan Dr Pavel Kandrač** - Publiczny obrońca Praw Słowacji,
- **Pani Jitka Seitlova** - Zastępca Publicznego obrońcy Praw Czech,
- **Pan Dr Attila Peterfalvi** - Dyrektor Biura Parlamentarnego Rzecznika Praw Człowieka Węgier,
- **Pan Stanisław Trociuk** – Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich,
- **Pani Jana Plotova** – prawnik w Biurze Publicznego obrońcy Praw Czech.